

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pojem podnikatel a dluhy z podnikání

V rámci insolvenčního řízení se v případě návrhu na oddlužení setkáme s právním pojmem dluh z podnikání. Pro zjištění, zda se v jednotlivých případech jedná o dluhy z podnikání či nikoliv, je nejprve nutné vyřešit otázku, zda je dlužník podnikatelem a zda jeho dluh pochází z jeho podnikatelské činnosti.

Podnikatelem se dle § 420 odst. 1 zák. č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „**občanský zákoník**“) rozumí osoba, jež samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Tato osoba je ovšem považována za podnikatele jen se zřetelem ke své podnikatelské, resp. obdobné činnosti.

Výše vymezené znaky podnikání musí být splněny kumulativně. Když **za soustavnou je ve světle judikatury nutné považovat i takovou činnost, která nebude vykonávána nepřetržitě nebo trvale, ale v některých případech i pouze občasně.**[1]

Z textace § 420 odst. 1 občanského zákoníku je patrné, že **podnikání ve smyslu občanského zákoníku je pojmem širším než výkon živnosti** dle zák. č. [455/1991](#) Sb., živnostenský zákon (dále jen „**živnostenský zákon**“). Jaký byl však zákonodárcův záměr při rozšíření činností podnikatele i o činnosti, jež nejsou živností, v podobě uvedení pojmu „*nebo obdobným způsobem*“?

Pro odpověď je nutné analyzovat ustanovení živnostenského zákona, který ve svém § 3 uvádí výčet činností, jež nejsou živností. Za výkon výdělečné činnosti obdobným (tj. nikoliv živnostenským) způsobem je z povahy činností tam uvedených nutné považovat činnosti uvedené v § 3 odst. 1 až 3 živnostenského zákona.

Dluhy OSVČ na důchodovém a zdravotním pojištění

Velmi častými pohledávkami přihlášenými do insolvenčních řízení jsou pohledávky zdravotních pojišťoven a České správy sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“). Je nutné vyřešit, zda tyto pohledávky jsou dluhem z podnikání a tudíž i překážkou pro dlužníkovo oddlužení.

Za osobu samostatně výdělečně činnou (dále jen „**OSVČ**“) se podle zákona č. [155/1995](#) Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o důchodovém pojištění**“), považuje osoba, která dosáhla alespoň 15 let věku a ukončila povinnou školní docházku a zároveň: i. vykonává samostatnou výdělečnou činnost, nebo ii. spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné

činnosti, pokud podle zákona č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o daních z příjmu**“), lze na ni rozdělovat příjmy dosažené výkonem této činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Výkonem samostatné činnosti je pak dle § 9 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění:

- podnikání v zemědělství, je-li fyzická osoba provozující zemědělskou výrobu evidována podle zvláštního zákona;
- provozování živnosti na základě oprávnění provozovat živnost podle zvláštního zákona;
- činnost společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti vykonávaná pro tuto společnost;
- výkon umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti na základě autorskoprávních vztahů (s účinností od 1. 1. 2009 je výkon umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti na základě autorskoprávních vztahů považován za výkon samostatné výdělečné činnosti vždy a nepodléhá režimu soustavnosti);
- výkon jiné činnosti konané výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů (např. lékaři, advokáti, znalci, apod.);
- výkon jiných činností, vykonávaných vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení příjmu (mimo pronájmu nemovitostí, jejich částí a movitých věcí);

pokud se příjmy dosažené výkonem těchto činností považují za příjmy ze samostatné činnosti podle zákona o daních z příjmu.

Dle definice OSVČ ve smyslu zákona o důchodovém pojištění se vždy jedná o osoby, jež vykonávají výdělečnou činnost živnostenským či obdobným způsobem. V případě splnění ostatních podmínek, především pak soustavnosti a samostatnosti, je pak nutné tyto osoby považovat za podnikatele dle občanského zákoníku.

Zajímavé je v tomto bodě poukázat např. na umělce a herce, jež jsou s účinností od 1. 1. 2009 poplatníky důchodového pojištění i v případě, že jejich činnost nenaplnuje znak soustavnosti. V takovém případě ovšem tyto osoby vzhledem k nesplnění všech kumulativních podmínek dle ust. § 420 odst. 1 občanského zákoníku nejsou považovány za podnikatele. V případě, že tedy nevykonávají svoji činnost soustavně ve smyslu § 420 odst. 1 občanského zákoníku, není možné jejich závazky na důchodovém pojištění označit za dluhy z podnikání. Rozhodující při posouzení, zda se jedná o dluhy z podnikání či nikoliv, bude posouzení soustavnosti výkonu předmětné činnosti, když tu je nutné chápat s ohledem na judikaturu (viz výše) nikoliv jako nepřetržitý či trvalý výkon, ale v některých případech i pouze jako občasný výkon činnosti. V případě, že pojem soustavnosti bude naplněn, budou i závazky OSVČ na důchodovém pojištění označeny za dluhy z podnikání, v případě, že pojem soustavnosti naplněn nebude, nebude se v takovém případě jednat o dluhy z podnikání.

V rámci zdravotního pojištění je definice OSVČ dle zák. č. [48/1997](#) Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, obdobná jako v zákoně o důchodovém pojištění. V případě pohledávek na zdravotním pojištění je tak nutné odkázat na výše uvedený postup rozlišení dluhů z podnikání.

Závěr

Za dluhy z podnikání je nutné označit veškeré dluhy, jež vzniknou osobám, splňujícím definici podnikatele dle občanského zákoníku, jež vznikly v souvislosti s jejich výkonem činnosti, který odpovídá činnosti živnostenské či obdobné. V případě pohledávek na důchodovém a zdravotním pojištění vzniklých osobám samostatně výdělečně činným tomu tak bude vždy, pokud dojde ke splnění i ostatních podmínek uvedených v ust. § 420 odst. 1 občanského zákoníku, zejména pak při splnění podmínky soustavnosti výkonu výdělečné činnosti. Takovéto pohledávky pak budou v

konkrétním případě tvořit překážku pro dlužníkovu oddlužení.

Mgr. Ing. Jan Vavřina,
advokát a partner

Mgr. Jindřich Buša,
advokátní koncipient

[DUNOVSKÁ & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Palác Archa
Na Poříčí 1046/24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 774 000
Fax.: +420 221 774 555
e-mail: office@dunovska.cz

[1] K tomu viz rozhodnutí NS ze dne 22. 4. 2008, sp. zn. 22 Cdo 679/2007

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)

- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)